

УКРАЇНА
ОДЕСЬКА ОБЛАСНА РАДА

ПРОЄКТ РІШЕННЯ

**Про звернення депутатів Одеської обласної ради
до Кабінету Міністрів України щодо запобігання та подолання
значних негативних наслідків для України
при реорганізації морської освіти та недопущення ліквідації
Національного університету «Одеська морська академія»**

Відповідно до статті 40 Конституції України, статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Регламенту Одеської обласної ради VIII скликання, враховуючи надзвичайну важливість питання, обласна рада

ВИРІШИЛА:

1. Схвалити текст звернення депутатів Одеської обласної ради до Кабінету Міністрів України щодо запобігання та подолання значних негативних наслідків для України при реорганізації морської освіти та недопущення ліквідації Національного університету «Одеська морська академія» (додається).
2. Надіслати згадане звернення до Кабінету Міністрів України.

*Проект рішення підготовлено та внесено
депутатською фракцією «Довіряй ділам»
Одеської обласної ради VIII скликання*

Додаток
до рішення обласної ради
від _____ 2025 року
№ - VIII

ЗВЕРНЕННЯ
депутатів Одеської обласної ради до Кабінету Міністрів України
щодо запобігання та подолання значних негативних наслідків для України
при реорганізації морської освіти та недопущення ліквідації
Національного університету «Одеська морська академія»

У січні 2025 року відбулася зустріч представників Міністерства освіти і науки України за участю заступника міністра Михайла Винницького та вчених рад Національного університету «Одеська морська академія» (далі – НУОМА), Одеського Національного Морського Університету, де було означено попереднє рішення МОН України про об'єднання цих двох вищих навчальних закладів шляхом ліквідації Національного університету «Одеська морська академія». Це викликало велике здивування морської спільноти України та громади Одеси.

Національна система підготовки і дипломування моряків ефективно функціонує і розвивається та є надійним фундаментом розвитку України як морської держави. Незмінною основою цієї системи є Національний університет «Одеська морська академія». Тому велике здивування викликають проголошені плани розпочати реформування мережі морських закладів освіти саме з реорганізації НУОМА шляхом приєднання до іншого університету.

На відміну від інших галузей освіти, система підготовки і дипломування моряків знаходиться під постійним контролем Міжнародної морської організації та Європейського агентства з морської безпеки: регулярно проводяться моніторинг та періодичні перевірки дієвості та прозорості національної системи, повноти виконання вимог міжнародних стандартів підготовки моряків та інших міжнародних правових документів.

Ми завжди пишалися і пишаємось національною системою підготовки моряків, завдяки якій Україна увійшла в п'ятірку країн – світових лідерів у цій сфері. Незважаючи на значні економічні втрати країни, зокрема у суднобудуванні та судноплавстві, Україна за роки незалежності зберегла і посилила свій статус морської держави та має значний міжнародний авторитет у цій сфері. Провідну роль у цьому відіграють українські моряки та система морської освіти, структурована за найвищими світовими стандартами, встановленими міжнародними конвенціями ООН, Міжнародної морської організації та Міжнародної організації праці.

Звертаємо увагу на те, що Національний університет «Одеська морська академія» є провідним морським закладом вищої освіти України. Ефективність управління та освітніх програм НУОМА підтверджується зокрема тим, що саме на базі цього університету у 2014 році в стислі терміни були утворені військові навчальні підрозділи на рівнях вищої та фахової передвищої освіти, які

на теперішній час успішно здійснюють підготовку військовослужбовців для Військово-Морських Сил України. Тим більш дивним виглядає той факт, що при аналізі масштабу закладу освіти для визначення доцільності його реорганізації не враховується контингент здобувачів освіти відокремлених підрозділів та військових навчальних підрозділів Національного університету «Одеська морська академія», матеріальна база, міжнародне визнання.

НУОМА сформував унікальну за структурою та ефективністю мережу морських закладів освіти (відокремлених підрозділів) у містах з традиційно найбільшим попитом на морські професії: інститути в Ізмаїлі та Маріуполі, фахові коледжи в Одесі та Ізмаїлі. Сформована в Національному університеті «Одеська морська академія» модель управління є унікальною за своєю природою. Вона дозволяє сконцентрувати ресурси, необхідні для забезпечення високого рівня міжнародних стандартів підготовки моряків, для використання у підготовці водночас в рамках вищої та фахової передвищої освіти.

Надважливим фактором є те, що Національний університет «Одеська морська академія» є єдиним в Україні закладом освіти, який має повний власний матеріально-технічний комплекс для підготовки капітанів та членів командного складу екіпажів морських суден за усіма професіями, що регулюються міжнародними конвенціями з мореплавства. Це розвинуті з 1944 року лабораторна та наукова база, а також найбільш сучасне тренажерне обладнання, що імітує реальні умови плавання судна в морі, обов'язкове для отримання моряками належної кваліфікації. Університет має власні навчально-тренажерні центри, які забезпечують усі обов'язкові за міжнародними нормами види підготовки, схвалені Державною службою морського і внутрішнього водного транспорту та судноплавства України, зокрема: Інститут післядипломної освіти «Центр підготовки та атестації плавскладу»; Центр ГМЗЛБ (Глобальної морської системи зв'язку під час лиха та для забезпечення безпеки); Центр підготовки з виживання в екстремальних умовах на морі, що забезпечує підготовку з функцій, які стосуються надзвичайних ситуацій, техніки безпеки, охорони судна, медичного догляду та виживання; Медичний центр, який здійснює передрейсові медичні огляди моряків та здобувачів освіти (цей центр є ліцензованим та акредитованим Міністерством охорони здоров'я України, а також визнаний на міжнародному рівні). Жоден інший заклад освіти України не має такого комплексу, а здобувачі освіти тих закладів змушені звертатись до інших (зовнішніх) організацій в пошуках можливості пройти відповідну підготовку та отримати відповідні сертифікати.

Усі освітні програми інженерного спрямування в університеті були багаторазово акредитовані Інститутом морської інженерії, науки та технологій Великої Британії (Institute of Marine Engineering, Science and Technology) – найбільш авторитетною професійною інституцією у сфері морської інженерії у світі.

На базі Національного університету «Одеська морська академія» були створені та успішно функціонують відділення провідних світових професійних інституцій: Морського інституту Великої Британії (Nautical Institute) та згаданого вище Інституту морської інженерії, науки та технологій Великої Британії.

Ці інститути є неурядовими організаціями, які мають консультативний статус при Міжнародній морській організації.

За підтримки Міжнародної ради морських роботодавців (ІМЕС) у НУОМА було успішно реалізовано проєкт із встановлення дороговартісного повномасштабного тренажера машинного відділення виробництва компанії Kongsberg Maritime (Норвегія). Це стало можливим виключно за рахунок загальносвітового визнання НУОМА як передового центру підготовки найбільш кваліфікованих офіцерів морських суден в Україні.

Ще однією ключовою особливістю діяльності НУОМА є забезпечення практичної підготовки курсантів закладів морської освіти на морських суднах, що є обов'язковою вимогою для отримання професійних кваліфікаційних документів. На жаль, через практично повну втрату Україною власного торговельного флоту, курсанти закладів морської освіти України можуть здобувати необхідну практичну підготовку виключно на суднах іноземних судновласників на підставі угод, укладених з найбільшими судновласниками. Завдяки авторитету та визнанню серед іноземних судновласників якості морської освіти, яка надається в НУОМА, академією були укладені угоди з провідними світовими компаніями, які направляють іноземним судновласникам моряків і курсантів для проходження виробничої практики.

Якість підготовки капітанів та осіб командного складу екіпажів морських суден у Національному університеті «Одеська морська академія» багаторазово підтверджена на міжнародному рівні. Доказом цього є успішне проходження аудитів та перевірок з боку Міжнародної морської організації та Європейського агентства з морської безпеки в рамках перевірок національної системи підготовки і дипломування моряків України. Жодний інший морський заклад освіти в Одесі таку перевірку не проходив.

Відповідно до Конвенції ПДНВ, Україна зобов'язана забезпечувати, щоб вся діяльність з підготовки, оцінки компетентності моряків проводилась під постійним наглядом за допомогою системи стандартів якості. Системи менеджменту якості освіти НУОМА вже сертифіковані. Реорганізація цих ВНЗ вимагатиме повної повторної сертифікації систем менеджменту якості освіти. Також у разі реорганізації ВНЗ постане необхідність повторного схвалення програм підготовки в Адміністрації судноплавства та проведення нових оглядів структурних підрозділів для видачі нових протоколів про відповідність підготовки вимогам Конвенції ПДНВ та законодавству України.

У значній мірі саме цим закладом формуються зміст та культура національної морської освіти, яка дозволяє Україні не тільки відповідати критеріям міжнародних конвенцій, але й незмінно відігравати провідну роль у світі. Більшість українських капітанів та осіб командного складу морського торговельного флоту є випускниками Національного університету «Одеська морська академія». Саме вони формують міжнародний імідж України як морської держави. Серед випускників академії плеяда відомих українських діячів у сфері морського транспорту – міністрів і заступників міністрів, керівників державних органів, народних депутатів, посадових осіб провідних міжнародних організацій у сфері судноплавства тощо.

Ліквідація НУОМА (саме так буде розцінено об'єднання ВНЗ міжнародною морською спільнотою) як провідного закладу морської освіти України з таким широким визнанням серед найбільших судновласників у світі може негативно вплинути на подальше працевлаштування майбутніх українських моряків, поставить під сумнів отримані ними професійні компетентності, що в кінцевому підсумку, безперечно, відобразиться на репутації та іміджу України як морської держави в світі та спричинить значні негативні наслідки для нашої країни.

Українські моряки – стратегічний ресурс для економіки країни, вони є важливим джерелом надходження іноземної валюти в економіку нашої держави. У світовому торговельному флоті працює близько 200 000 українських моряків, які спрямовують в країну до чверті всієї валюти трудової міграції (приблизно 3 млрд дол. США на рік!). З моряками пов'язані їх сім'ї, що знаходяться на їх утриманні, загальна чисельність яких, навіть за найскромнішими даними, оцінюється в 1 000 000 громадян нашої України. Чималі за українськими мірками заробітки підтримують життя не тільки сімей, але й цілих міст (наприклад Ізмаїл) та є вагомою складовою у платоспроможності жителів багатьох регіонів України. Незважаючи на те, що більшість моряків працює за кордоном, їх родини залишаються в Україні і значні кошти, зароблені тяжкою працею в іноземних компаніях, зрештою спрямовуються на споживання всередині країни, підтримуючи національну економіку. Це стратегічно важливо, беручи до уваги необхідність надходження інвестицій для відновлення України після війни.

Свого часу реорганізація Чорноморського морського пароплавства призвела до катастрофічних наслідків, добре відомих не лише мешканцям Одеського регіону, а й усім громадянам України та за її межами. Підприємство, що володіло флотом з більш ніж 300 суден і генерувало 10 % валютної виручки тодішнього СРСР, було знищено. Сьогодні одесити та морські фахівці з тривогою дивляться на ситуацію навколо НУОМА, бо його ліквідація може призвести до подібних трагічних і руйнівних процесів не лише для морської галузі країни.

Окрім усього вищезазначеного, хочемо висловити занепокоєння громади Одещини щодо можливих наслідків ліквідації НУОМА. На балансі академії знаходиться значна матеріально-технічна база, зокрема об'єкти, розташовані вздовж узбережжя Чорного моря. Мешканці міста занепокоєні тим, що це може створити передумови для розвитку корупційних схем і незаконного відчуження майна, що у свою чергу призведе до хаотичної забудови територій комерційними структурами. Такі ризики ставлять під загрозу не лише збереження стратегічної інфраструктури, але й екологічний баланс та відкритий доступ громадян до узбережжя.

У випадку необхідності реформування мережі морських закладів освіти таке реформування необхідно здійснювати продумано, на основі глибокого аналізу реальної ситуації та можливих наслідків для нашої держави – репутаційних, соціальних, економічних та інших, із збереженням усіх надбань національної системи морської освіти.

Вважаємо, що реформа закладів освіти в частині морської освіти має бути предметом окремого публічного обговорення із залученням широкого кола

заінтересованих фахівців, представників галузі, профспілок, професійних асоціацій, громадських морських організацій та причетних державних органів тощо.

Крім того, реорганізація мережі закладів морської фахової вищої та передвищої освіти в Україні повинна бути проведена із обов'язковим врахуванням необхідності проходження вже в найближчі роки періодичних перевірок EMSA та чергового обов'язкового аудиту ІМО.

Виходячи з вищевикладеного та розуміючи необхідність реформування сфери освіти та її оптимізації, важливість сьогодні і в майбутньому зазначеного питання для України, просимо Кабінет Міністрів України:

1. Розглянути питання реорганізації морських закладів вищої освіти комплексно, провести широке публічне обговорення шляхів та способів оптимізації національної системи морської освіти в цілому та, до моменту напрацювання відповідних рішень, призупинити реорганізацію.

2. Утриматись від реорганізації Національного університету «Одеська морська академія» до перетворення Інституту Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія» у Військово-морську академію та Відділення військової підготовки Фахового коледжу морського транспорту Національного університету «Одеська морська академія» у Військово-морський коледж з підпорядкуванням Військово-морській академії відповідно до Плану заходів з реалізації Стратегії морської безпеки України (Стратегія затверджена Указом Президента України від 17 липня 2024 року № 468/2024), затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2024 р. № 1162-р.

3. У разі укрупнення морських закладів вищої освіти розглядати Національний університет «Одеська морська академія» в якості базового, до якого, за необхідності, можуть приєднуватись інші заклади освіти.

4. Відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» терміново оголосити конкурс на заміщення вакантної посади ректора Національного університету «Одеська морська академія».

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту рішення обласної ради
Про звернення депутатів Одеської обласної ради до Кабінету Міністрів
України щодо запобігання та подолання значних негативних наслідків для
України при реорганізації морської освіти, та недопущення ліквідації
Національного університету «Одеська морська академія»

Міністерством освіти і науки України (далі - МОН) започаткована масштабна реформа системи закладів вищої та фахової передвищої освіти України. Зокрема, МОН проголосило про розроблення заходів з реорганізації морських закладів освіти. Це відбувається без належного публічного обговорення, без залучення основних заінтересованих організацій у сфері судноплавства – професійних спілок моряків, закладів з підготовки моряків, представницьких органів кріюінгових агенцій, органів місцевого самоврядування та навіть органів влади, що забезпечують формування і реалізацію державної політики у сферах морського та внутрішнього водного транспорту.

Незважаючи на значні економічні втрати країни, зокрема у суднобудуванні та судноплавстві, Україна за роки незалежності зберегла і посилила свій статус морської держави та має значний міжнародний авторитет у цій сфері. Провідну роль у цьому відіграють українські моряки та система морської освіти.

Національна система підготовки і дипломування моряків є фундаментом розвитку України як морської держави. Ця система знаходиться під контролем Міжнародної морської організації(ІМО), Європейського агентства з морської безпеки (EMSA) та структурована за самими високими світовими стандартами, встановленими міжнародними конвенціями ООН, ІМО та Міжнародної організації праці.

Реформування мережі морських закладів освіти необхідно здійснювати продумано, на основі глибокого аналізу реальної ситуації та можливих наслідків для нашої держави - репутаційних, соціальних, економічних та інших, із збереженням усіх надбань національної системи морської освіти із обов'язковим врахуванням необхідності проходження вже в найближчі роки періодичних перевірок EMSA та чергового обов'язкового аудиту ІМО.

У випадку необхідності реформування мережі морських закладів освіти таке реформування необхідно здійснювати продумано, на основі глибокого аналізу реальної ситуації та можливих наслідків для нашої держави - репутаційних, соціальних, економічних та інших, із збереженням усіх надбань національної системи морської освіти.

Національний університет «Одеська морська академія» (НУОМА) є провідним морським закладом вищої освіти України. Ефективність управління та освітніх програм підтверджується зокрема тим, що саме на базі цього університету у 2014 році в стислі терміни були утворені військові навчальні підрозділи, які успішно здійснюють підготовку військовослужбовців для

Військово-Морських Сил України. Сформована в Національному університеті «Одеська морська академія» модель управління дозволяє сконцентрувати ресурси, необхідні для забезпечення високого рівня міжнародних стандартів підготовки моряків, для використання у підготовці водночас в рамках вищої та фахової передвищої освіти в Одесі та інших приморських містах України. Доцільності його реорганізації, не враховується контингент здобувачів освіти відокремлених підрозділів та військових навчальних підрозділів

Завдяки авторитету та визнанню серед іноземних судновласників якості морської освіти, яка надається в НУ ОМА, академією були укладені угоди з крюїнговими компаніями V.Ships, CMA CGM, Marlow Navigation, MSC Shipmanagement та багатьма іншими які постачають іноземним судновласникам моряків і курсантів для проходження виробничої практики. Реорганізація НУ ОМА, особливо у разі її приєднання до інших непрофільних закладів освіти, призведе до скорочення, а подекуди не виключно і втрати значної кількості кадетських програм та угод, що суттєво скоротить для курсантів морської освіти України можливість для отримання практичних навичок а також перших робочих місць на найбільш сучасних та безпечних морських суднах.

У світовому торговельному флоті працює близько понад 150 000 українських моряків, які спрямовують в країну до чверті всієї валюти трудової міграції. З моряками пов'язані їх сім'ї, що знаходяться на утриманні, загальна чисельність яких, навіть за найскромнішими даними, оцінюється ще в сотні тисяч громадян України. Чималі за українськими мірками заробітки підтримують життя не тільки сімей, але й цілих міст та є вагомою складовою у платоспроможності жителів багатьох регіонів України. Незважаючи на те, що більшість із моряків працює за кордоном, їх родини залишаються в Україні і значні кошти, зароблені тяжкою працею в іноземних компаніях, зрештою спрямовуються на споживання всередині нашої країни, підтримуючи національну економіку.

Ліквідація НУОМА та незважений підхід до реорганізації морської освіти України негативно відобразиться на репутації та іміджу України як морської держави в світі, буде нести за собою значні негативні економічні, соціальні та стратегічні наслідки для Одеської області і усієї країни.

Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» ініціюємо питання щодо внесення на пленарне засідання обласної ради проєкту рішення Про звернення депутатів Одеської обласної ради до Кабінету Міністрів України щодо запобігання та подолання значних негативних наслідків для України при реорганізації морської освіти, та недопущення ліквідації Національного університету «Одеська морська академія».

Голова депутатської фракції «Довіряй ділам»
Одеської обласної ради
VIII скликання

Олександр АХМЕРОВ